

Happy birthday, Merho!

Vlaanderens populairste stripauteur is jarig! Merho, Rob Merhottein voor de fiscus, wordt 60 en dat konden wij hier niet zomaar laten passeren. Tenslotte delen we een passie voor vrouwelijk schoon én was Fanny tot nu toe de enige stripbabe die onze cover sierde.

Mijn geestelijke papa wordt 60. En daarmee heeft hij het moeilijk. Daarom heb ik aan een paar vrouwelijke collega's gevraagd om hem te troosten.

“IK WILDE ALTIJD ALS STRIPPAUTEUR WORDEN. EÉN PROBLEEM: IK KON HEM ELEMAAL NIET TEKENEN”

Gevierde auteurs vieren zelf vaak. De vreugdevuren rond 30 jaar Fanny (en ook wel vader Kiekeboe) zijn nog niet goed en wel uitgedoofd, of Merho wordt 60. De man kan zijn leven dus onderverdelen in twee gelijke delen. Er is 30 jaar voor Fanny en 30 jaar na Fanny. Een tijdsindeling die de stripbabe zelf zal weten te smaken. Maar in den beginne was er dus niets. Tenzij dan een jonge kerel met een droom om stripverhalen te maken en daar rijk van te worden.

HET JAAR 18 VOOR FANNY

Het jaar van de degensliker

Wanneer wist u dat u striptekenaar wilde worden?

MERHO: "In de bus op de brug boven het Antwerpse Sportpaleis. Ik was twaalf en zat in het zesde studiejaar. Daar en dan heb ik besloten om striptekenaar te worden. En niet zomaar een striptekenaar. Ik wilde een bekend striptekenaar worden. Als je het doet, moet je het goed doen. In die tijd was dat evidenter dan vandaag. Er waren maar een handvol stripauteurs en die waren allemaal bekend. Toch diegene die ik kende." (lacht)

Wat had die bus op die brug te maken met striptekenaar worden?

MERHO: "Dat weet ik niet meer. Vermoedelijk was ik gewoon aan het dromen. Eigenlijk heb ik altijd wel striptekenaar willen worden. Ik was thuis een nakomertje. Mijn broer was 14 jaar ouder. Wanneer je tussen volwassenen opgroeit, creëer je een eigen wereldje. Ik fantaseerde erop los. Eerst in mijn poppenkast, maar dat werd al gauw te beperkend. Strips waren een veel beter middel om te fantaseren. Als ik een vliegtuig met een koe wilde laten botsen, dan kon dat. Alles kon in strips. Ik las ook alleen strips. Jeugdboeken uit die tijd waren vleesgeworden saaiheid uit de pen van gefrustreerde schoolinspecteurs. Ik werd er ziek van. Gelukkig liet mijn moeder me toe om strips te lezen. Tegen de anti-striphouding van de school in. 'Dan leest hij tenmiste iéts', zei ze altijd. Daar ben ik haar heel dankbaar voor. En het was ook visionair. Vandaag wordt strip-lezen aangemoedigd en staan er zelfs passages van Kiekeboe in officiële leerboeken. Heel plezant vind ik dat. Een zoete wraak."

Was u van jongsaf een tekentalent?

MERHO: "Totaal niet. Ik was wel overtuigd dat ik een bekend striptekenaar zou worden, maar ik kon helemaal niet tekenen. Iets wat toch als een handicap kan gelden in de stiel. Het is dankzij een leraar - meester Morel voor wie hem nog zou kennen - die alles nauwgezet voortekende op het bord en urenlang oefening dat het toch begon te lukken. Ik heb nog heel weinig 'vroegere werken'. Ik scheurde alles kapot omdat het nergens op leek. Maar de aanhouder wint."

Hoe reageerden vader en moeder

Merhottein op de carrièreplannen van de jonge Rob?

MERHO: "Als ik ze thuis had verteld dat ik de-

gensliker of vuurspuwer wilde worden, hadden ze niet vreemde gereageerd. Ik had wel een grootvader die postkaarten overschilderde als hobby, maar iemand die van strips zijn beroep wilde maken... Daar hadden ze nog nooit van gehoord. Mijn vader had nochtans voeling met de artistieke wereld. Hij was actief in het amateurtheater en eigenlijk had hij altijd acteur willen worden. Het echt doen was uitgesloten. In die tijd was bij het theater gaan nog net iets erger dan oudermoord. En dus is hij opnemer van de gasmeterstand geworden. Hij heeft mij altijd proberen tegen te houden. Ik ben bijvoorbeeld nooit naar de tekenschool mogen gaan. Dat deed hij uit oprechte bezorgdheid. Zelf had hij de crisis van de jaren '30 meegemaakt en dat had zijn sporen nagelaten. Hij geloofde er simpelweg niet in. Uiteindelijk hebben we een compromis gesloten. Ik mocht na mijn 18de naar de academie van Sint-Lukas in Brussel, op voorwaarde dat ik mijn middelbare studies eerst zou afwerken. Hij ging ervan uit dat het tegen die tijd wel zou overgaan. Dat is niet gebeurd en na nog wat halfslachtige pogingen om me op andere gedachten te brengen, heeft hij toegegeven. Eindelijk kon ik écht leren tekenen.

»Deze dagen denk ik daar nog vaak aan terug. Mijn vader is een paar weken voor zijn 60ste - precies de leeftijd die ik nu heb - overleden. Hij heeft nooit mogen meemaken dat het me gelukt is. Dat vind ik heel jammer. Anderzijds heeft zijn dood me ook doen inzien dat ik mijn droom niet mocht opgeven. Min vader had nog plannen voor na zijn pensioen. Alleen heeft hij zijn pensioen niet mogen beleven. Dat heeft mij doen doorzetten. Ik heb nooit schrik gehad om risico's te nemen. De vroege dood van mijn vader heeft me geleerd dat het beter is een risico te nemen en eventueel te falen, dan op veilig te spelen en je altijd te blijven afvragen of het gelukt zou zijn."

HET JAAR 12 VOOR FANNY

Studio Vandersteen

MERHO: "Ik ben gaan studeren in het Sint-Lukas Instituut tijdens de woelige jaren '60. Er heerste een revolutionair sfeertje in die dagen. Alles moest anders. Ook het klassieke stripverhaal. Voor mij was dat een ramp. Ik wou de

"Bij Studio Vandersteen aan de slag gaan, had voor mij iets van thuiskomen."

"Ik wou de strip helemaal niet heruitvinden, ik wilde klassieke stripverhalen maken."

strip helemaal niet heruitvinden. Ik wilde klassieke stripverhalen maken. Dat was net wat ik leuk vond.

»Dat straalde ook wat af op de opleiding. Ik had soms het gevoel dat het een slag in de lucht was. Veel te veel experimenteren en te weinig aandacht voor de basis. Ik was dus wel een beetje teleurgesteld in die opleiding die ik zo graag wilde doen. Ik ben het uiteindelijk allemaal zelf moeten gaan uitzoeken. Ik vind dat je pas experimenten moet aangaan als je de basis kent. Dat vergaten ze daar. Toen."

Nochtans kon u na uw opleiding zo aan de slag bij de Studio Vandersteen, dé autoriteit in stripland.

MERHO: "Dat klopt, maar Studio Vandersteen was in die dagen een beetje een duiventil. Het was een af- en aanlopen van mensen. Geheel in de sfeer van de tijd. Ik heb er zeer veel kunnen leren dankzij de reeksen Bessy en Jerom. Daar moest iedere week een album van 28 pagina's van klaarliggen. De kwaliteit was verschrikkelijk. Dat kon ook niet anders aan dat tempo. Het voordeel was wel dat je het vak kon leren. Je werd in het diepe gesmeten en het was zwemmen of verzuipen. Dat was waar ik naar op zoek was. Bij Vandersteen aan de slag gaan, had voor mij iets van thuiskomen. Beter kan ik het niet omschrijven. Ik voelde mij daar lekker. Ik heb in het atelier van de grootmeester mogen werken. Wie kan dat zeggen? Samen met Sleen en Hergé was hij trouwens één van mijn jeugdhelden."

Maar het was wel bandwerk.

MERHO: "Dat kan ik niet ontkennen. Officieel heette dat een 'kweekvijver van jong talent', maar eigenlijk waren er gewoon mensen nodig om al die mannekes te tekenen. Maar nogmaals, het was een prachtige leerschool. In zekere zin heeft Willy Vandersteen mij helpen

schuilen tegen het revolutionaire sfeertje van de buitenwereld. Hij bleef zeer traditioneel werken en denken. Vandersteen kwam bijvoorbeeld altijd in das werken - in zijn eigen huis nota bene - en werd aangesproken met *patron*. Tegelijk leidde hij een bedrijf waar ook verdwaalde hippies konden werken. Een uitzonderlijk man. In een paar seconden loste hij problemen op waar wij soms dagenlang over zaten te piekeren. Sinds ik zelf een bedrijfje run, is mijn respect alleen maar gegroeid."

Maar niet uitzonderlijk genoeg om er te blijven.

MERHO: "Het bloed kruipt waar het niet gaan kan. Ik wilde per se mijn eigen reeks. Ambitie is voor mij vanzelfsprekend. Ik had tien bladzijden af van *De Wollebollen* (eerste album van Kiekeboe; red.) toen ik mijn ontslag gaf bij Vandersteen. De nacht voordien had ik niet geslapen van de zenuwen. Maar hij bleek begrip te hebben voor mijn beslissing om het zelf te proberen. Ik kreeg zelfs de garantie dat ik mocht terugkomen als het zou mislukken. 'Jongen,' zei hij, 'met je eigen reeks zal je nooit zo veel verdienen als bij mij (*monkellachje om de lippen*; red.), maar je naam op zo'n boekje zien staan, dat is onbetaalbaar'.

»Nog later paste ik helemaal in het verhaal van de kweekvijver van talent en pakte Vandersteen graag uit met het feit dat ik bij hem begonnen was. En zo is iedereen tevreden."

HET JAAR 0

Het jaar van de vleesgeworden ongrijpbare vrouwen

Kiekeboe was een beetje tegen de geest van de tijd in een gezinsstrip in de traditie van Suske en Wiske.

MERHO: "Ja. En ook weer niet. Ik probeerde al heel snel eigen accenten te leggen. Ik was - en ben - bijvoorbeeld een grote fan van het Nederlandse cabaret. Die humor heb ik proberen over te zetten naar de strips. Vanaf het derde album vond ik dat die eigen identiteit vorm begon te krijgen."

Kiekeboe bestond ondertussen al in het rondreizend poppentheater van uw broer Walter (het personage Kiekeboe werd door Merho gecreëerd op aangeven van zijn broer). Was dat een ondersteuning voor de strip? Of omgekeerd?

MERHO: "De strip is snel uitgegroeid tot een ondersteuning van het poppentheater. En toen kwamen de mensen toch een beetje bedrogen uit. Het

poppentheater waar mijn broer mee rondreisde, en de strip lagen ver uit mekaar. Om maar iets te zeggen: Kiekeboe was een politieagent. Ik ben mij meer gaan verdiepen in de nevenpersonages. Uiteindelijk ging de leeftijdsdrempel voor het poppenspel naar beneden, terwijl dat voor de strips naar boven ging."

Eén van de nevenpersonages die u heel goed heeft uitgediept, is Fanny. Ze heeft het hoofdpersonage zelfs overvleugeld.

MERHO: "Ik heb altijd geweten dat zij een belangrijke rol zou gaan spelen en beroemder zou worden dan Kiekeboe zelf. In mijn gedachten is zij altijd de vedette geweest. Van in het begin."

Het is dan ook een oneerlijk gevecht. Fanny toonde alsmat meer vlees en Kiekeboe is een kale met een snor.

MERHO: "Fanny ging inderdaad altijd wat verder, maar het was wel steeds functioneel naakt."

"Ik heb van in het begin geweten dat Fanny beroemder zou worden dan Kiekeboe zelf."

Commercieel gezien dan?

MERHO: "Nee, eigenlijk is er maar één definitie van functioneel naakt: en dat is dat je er een stijve van moet krijgen. (*hilariteit*) Ik zou zoiets nooit zeggen. Het is een quote van Herman Finkers (*Nederlands cabaretier; red.*). Ik had natuurlijk het voordeel dat Kiekeboe in Het Laatste Nieuws verscheen. Dat was een liberale krant en daar mocht, wat naakt betreft, veel meer dan bij andere kranten."

Waarom heet de reeks eigenlijk niet gewoon 'Fanny'?

MERHO: "Dat is een goede vraag. Als ik zou herbeginnen, zou ik dat misschien doen. Ik zou op z'n minst 'Kiekeboe' vervangen door 'De Kiekeboes'. Maar nu is dat te laat. Of misschien niet."

Is Fanny gebaseerd op een bestaande dame die nu een respectabele leeftijd heeft?

MERHO: "In zekere zin wel. Fanny is een hele →

"Fanny is gebaseerd op al die vrouwen die mij ooit hebben afgewezen."

groep dames op respectabele leeftijd. Ze is namelijk gebaseerd op al die vrouwen die mij destijds hebben afgewezen. Fanny kan dat niet. Ik controleer al haar doen en laten met een gom en een potlood."

U had er blijkbaar een goed oog in, maar hoe zat het met de uitgever?

MERHO: "Als hij er al in geloofde, was dat niet met veel overtuiging. *De Wollebollen* werd uitgezet op 5.000 exemplaren. Ter vergelijking: Bakelandt, ook een nieuwkomer op dat moment, had een eerste oplage van 15.000 stuks. Gelukkig spraken de verkoopcijfers voor zich. Het is eigenlijk pas na de verhuis naar Standaard Uitgeverij (*van uitgeverij Hoste; red.*), die ook oude nummers systematisch heruitgaf, dat de bal pas goed aan het rollen is gegaan. We blijven nieuwe lezers aanspreken die ook de oude albums willen lezen."

U heeft nooit zwarte sneeuw gezien, zoals het een goed succesverhaal betaamt?

MERHO: "Echt zwarte sneeuw niet. Waarvoor mijn excuses."

HET FANNY-TIDPERK

De vette jaren

Fanny en co zijn erin geslaagd om de jeugdroom werkelijk te maken.

Kiekeboe is vandaag met kop en schouders (tussen de 90.000 en 100.000 albums per titel) het best verkopende stripalbum.

MERHO: "Ja, en daar ben ik best trots op. Hoewel strips in dit land nog steeds stiefmoederlijk behandeld worden. Ze tellen bijvoorbeeld niet mee als het op bestsellerlijsten aankomt. Of er worden aparte lijsten uitgebracht waar strips buiten beschouwing worden gelaten. Volgens die lijstjes was Piet Huysentruyt vorig jaar de best verkopende Vlaamse auteur. Alleen de boeken van Harry Potter deden beter. Volgens de lijstjes. De waarheid is dat Kiekeboe beter verkocht dan Huysentruyt. Ik kan er nog inkomen dat men een onderscheid maakt tussen romans en strips, maar mij maak je niet wijs dat een kookboek zo'n verheven literatuurvorm is. Ik heb er mee leren leven hoor, maar het stoort me. Dat is niet normaal. In een strip gaat net zoveel inspiratie en toewijding als in een ander boek. Sorry, dat moest er even uit."

»(na anderhalve seconde) Terwijl strips de *missing link* zijn in België. Iedereen beweert

altijd dat Vlamingen en Walen niets afweten van elkaars cultuur. Dat is niet helemaal waar. Iedereen kent Hergé (Kuifje), Peyo (Smurven) en Franquin (Robbedoes, Guust Flater). Strips is zowat de enige cultuurvorm die wél de taalgrens oversteekt. Die verwaarlozing laat trouwens haar sporen na op het genre zelf. Ik mag eigenlijk niet klagen qua media-aandacht, maar voor beginnende collega's wordt het steeds moeilijker om met een goede reeks te starten. De reeksen die nu nog gelanceerd worden, zijn gebaseerd op televisieseries of ze zijn opgebouwd rond vedetten. Sommige daarvan zijn zeer goed gemaakt, maar het is toch een bewijs van armoede. Kiekeboe vandaag lanceren, zou vrijwel onmogelijk zijn. En dat voor een land met zo'n grote traditie. In Frankrijk heeft men meer respect voor stripauteurs en de strip in het algemeen."

Erkenning of niet, u bent er wel rijk van geworden.

MERHO: (*sardonische glimlach*) "Als ik die oplagecijfers zie passeren, denk ik wel eens: *I'll cry all the way to the bank*. Weet je, ik had al snel door dat er met strips geld te verdienen was. Als kind was ik eens op bezoek geweest bij Marc Sleen. Die man zat in een short te werken aan zijn zwembad. In het begin van de jaren '60! Dat was in die tijd pure Hollywood. Dat wou ik ook wel. En het is me gelukt. Dat zwembad niet zozeer, maar ik verdien meer dan behoorlijk mijn brood."

Is geld belangrijk, naast het succesvol zijn?

MERHO: "Zeer zeker. Ik ben een jongen uit de Seefhoek en thuis hadden we het niet breed. Ik heb vaak aan het etalageraam van een muziekwinkel gestaan, kwijlend naar al die dingen ik wilde hebben. Vandaag kan ik om het even welke dvd of cd kopen. Dat is een ongehooflijk luxueus gevoel. Geld betekent de vrijheid om je goesting te doen."

Daar heb ik hard voor gewerkt en daar geniet ik van. Je zal mij daar niet flauw over horen doen. Ik houd van luxe en reizen, en heb alles te danken aan een kale met een snor en zijn dochter. Tegelijk ben ik niet vergeten waar ik vandaan kom. Ik ben er trots op en blij dat ik moeilijker tijden heb meegemaakt. Iemand die rijk geboren wordt, geniet er vermoedelijk minder van om geld te hebben."

Zou u voor nog meer geld Fanny in de reclame opvoeren?

MERHO: "Het probleem is dat er zo weinig vraag is. (*lacht*) Ik zou er geen enkel probleem mee hebben om Fanny op die manier te gebruiken. Ik ben tenslotte haar pooier en leef van wat zij binnenbrengt. Let wel, ze zou niet alles mogen doen in de reclame. Ik moet ook aan haar marktwaarde denken."

U hebt uw leermeester en jeugdheld, Vandersteen, voorbijgestoken en zelfs gedubbeld in verkoopcijfers. Dat moet uw ego wel strelen.

MERHO: "Je mag Kiekeboe vandaag niet vergelijken met Suske en Wiske vandaag. Die strip is meer dan dubbel zo oud. Eigenlijk is het fenomenaal dat een reeks na meer dan 60 jaar nog steeds succesvol is. En als we Vlaanderen en Nederland samentellen, verkoopt Suske en Wiske nog steeds beter. Dit gezegd zijnde en alle nuances in acht: het is wel dege-lijk fijn voor mijn ego."

Suske en Wiske trappelt dan ook ter plaatse; de personages evolueren niet. In Kiekeboe is dat wel het geval.

MERHO: "Dat heb ik gedeeltelijk aan de raad van Vandersteen te danken. Hij zei: 'Als je reeks succesvol is, zit je er voor de rest van je leven aan vast. Zorg dus dat het interessant blijft.' Hij loste dat op door na een tijdje de reeks over te dragen aan iemand anders en iets nieuws te beginnen. Ik blijf bij mijn personages en diep ze uit. De psychologie van de personages blijft mij bezighouden. Waarom reageren ze zo? Hoe zag hun jeugd eruit? Daarmee bezig zijn, spaart me een psychiater uit. De personages moeten me blijven verrassen en met hun tijd meegaan. Vanderneffe die scheidt en opnieuw moet gaan daten. Daar houd ik me graag mee bezig. En de lezers reageren postief."

Krijgt u nooit klachten over de inhoud? Scheidende ouders liggen toch gevoelig bij veel mensen.

MERHO: "Daar is inderdaad al eens een opmerking over gemaakt, maar ik trek me daar weinig van aan. Zowat alles moet bruikbaar zijn voor een verhaal. Ook zaken als de dood. Alles bij mekaar heb ik eigenlijk heel weinig klachten gehad op die 30 jaar. En binnenkort heb ik nog een verrassing van formaat waar mijn uitgever even van moest slikken. Ik zeg er niks over - je zal het wel merken."

Heeft de uitgever invloed op verhaallijnen?

MERHO: "Nee. Ik bespreek het wel als ik iets nieuws lanceer, maar daar blijft het bij. Alleen mijn vrouw Ria heeft een klein beetje inspraak. Onlangs heeft ze me gevraagd om er een grap uit te halen en ik heb dat gedaan. En daar heb ik nu al enorm veel spijt van."

Laat die vooral niet verloren gaan, zou ik zeggen.

MERHO: (*pretlichtjes in de ogen*) "Wel, iemand vraagt aan Konstantinopel wat hij later wil worden. Konstantinopel antwoordt: spermadonor. Iedereen geschokt natuurlijk, maar dan zegt Nopel doodleuk: ik heb altijd van mijn hobby mijn beroep willen maken. (*hilariteit*) Ik ga die er toch nog eens in smokkelen."

HET JAAR 1 NA MERHO

Allereerst: moge het nog 100 jaar duren. Maar wat gebeurt er met de Kiekeboes na uw vertrek naar de eeuwige stripvelden?

MERHO: "Dat weet ik nog niet. Echt waar. Ik kan mijn kindjes niet zomaar uitbesteden."

Daarvoor ben ik te veel een controlefreak. De mensen met wie ik nu werk, zijn zeer bekwaame tekenaars. Wat dat betreft maak ik me geen zorgen. Het probleem zit 'm eerder bij mijn manier van verhalen vertellen. Daar heb ik nog niemand voor gevonden. Het kan dat Kiekeboe na mij doorgaat, maar zeker is het niet."

»Als ik het doe, zal ik zeer weinig beperkingen opleggen aan wie na mij komt. Je ziet vaak bij andere strips waar de auteurs gebonden zijn aan de wensen van wijlen de schepper, dat ze snel verouderen. Herinner je de discussie over het topje van Wiske. Ik zou mijn opvolger veel meer vrijheid gunnen, als ik volledig overtuigd ben dat hij het vastheeft. Misschien zal ik Kiekeboe dus bij leven al afstaan, maar dan wil ik wel het laatste woord. Ik zou het niet kunnen verdragen om Kiekeboe voor het eerst in een krant te lezen."

60 is een leeftijd om het rustiger aan te doen. Daar al aan gedacht?

MERHO: "Heel even. Maar het Kiekeboejaar heeft me weer zin doen krijgen. De metaalmoeheid is eruit gevierd door de Standaard Uitgeverij. Ik vermoed dat ze die val bewust gespannen hebben en ik ben erin gelopen. Ik ga dus nog even door aan een tempo van vier albums per jaar."

Is er nog iets dat we u mogen wensen voor uw verjaardag?

MERHO: "Voor Kiekeboe: een sitcom met echte acteurs op televisie. En voor mij: nog eens zo'n fotoshoot met echte meisjes in plaats van tekeningen die je er achteraf opzet."

Wij bellen vandaag nog de moeder van Urbanus of ze tijd heeft.

Tekst: Michaël Lescroart
Foto's: Sigfrid Eggers

KIEKEPEDIA

Van 6 tot 11 oktober loopt ter gelegenheid van Merho's verjaardag in de Stadsfeestzaal Shopping Antwerpen een Kiekeboeweek. Het hele center wordt omgetoverd tot een waar Kiekeboe-Wal-halla. Bij die gelegenheid wordt ook de Kiekepedia gelanceerd, een naslagwerk van de leukste namen uit alle albums.

Op woensdag 8 en zaterdag 11 oktober signeert Merho zijn strips. Op woensdag van 14 uur tot 16 uur en op zaterdag van 13.30 uur tot 15.30 uur.

WIN 60 ALBUMS 60

Ter gelegenheid van de 60ste verjaardag van Merho geven P-magazine en Standaard Uitgeverij 60 exemplaren van album 60 weg. Stuur gewoon een mailtje naar Merho60@p-magazine.com en antwoord op de volgende vraag: van welke hobby wil Konstantinopel zijn beroep maken? De eerste 60 juiste antwoorden, krijgen de strip opgestuurd.

